

Posudek oponenta bakalářské práce

Autorka: Kateřina Řehořová

Studijní program: Filologie

Studijní obor: Cizí jazyky pro cestovní ruch – anglický jazyk

Cizí jazyky pro cestovní ruch – německý jazyk

Téma: Filmový turismus

Vedoucí práce: Ing. Daniela Mandřáková

Studentka si pro svou bakalářskou práci zvolila téma podnětné, bezpochyby aktuální, s velkým potenciálem, umožňující opravdu originální pojetí navrhovaného zájezdu, jehož si je zřejmě i sama autorka vědoma, ačkoliv této možnosti spíše nevyužila.

Cíle práce si autorka v *Úvodu* na str. 8 stanovila následující: „Hlavním cílem této práce bude prozkoumání dostupných filmových lokací v České republice, které by mohly přilákat více návštěvníků a ukázat, že je možné cestovat a navštěvovat místa i z jiných důvodů, například ochutnat atmosféru místa, kde se natáčel jistý oblíbený film či seriál, ať už ze světové produkce, nebo té české.

Dále bude navrhovat zájezd s filmovou nebo seriálovou tematikou, který by mohl v turistech vyvolat zájem o právě tento typ turistiky. Za tímto návrhem bude následovat průzkum poptávky u široké veřejnosti.“

Všemu zmíněnému je v práci věnována pozornost. Hlavní cíl, tedy „prozkoumání dostupných filmových lokací“ je však pojat poměrně povrchně, nesystematicky – a je limitován skromným výběrem reflektovaných filmů a seriálů.

Práce má logickou strukturu. Autorka nejprve definuje filmový turismus. V jeho vymezení akcentuje cestování na místa spojená s natáčením filmů a seriálů. Ačkoliv v dotazníkovém šetření je poukázáno na to, že nezanedbatelné množství respondentů by filmový turismus pojímalo především jako cestování za filmovými festivaly (str. 39), práce působí dojmem, že zrovna toto je považováno za vedlejší. Bylo by přitom vhodné, kdyby autorka důrazněji rozlišovala mezi cestováním za filmovým zážitkem a cestováním inspirovaným filmovým/televizním/audiovizuálním zážitkem (zde by se dalo mj. poukázat na

to, jak je slovo „filmový“ nepřesné), případně ještě cestováním spojeným spíše se zájmem ani ne o film, ale o celebrity.

S ohledem na definici filmového turismu se autorka dopouští několika značně nevhodných tvrzení, a to hned v prvních větách první kapitoly *Teorie*. Na str. 9 je uvedeno: „Termín filmový turismus může být definován jako cestování turistů za účelem navštívení nějakého místa či atrakce, která byla zaznamenána sérií pohyblivých obrázků, dále nazývaných jako film. Může se jednat o televizní či DVD film, seriál, ale klidně i hudební videoklip. I když je tento termín nejčastěji spojován s filmem jako takovým, mohou být do této kategorie zařazeny i různé cesty za filmovými hvězdami (jejich bydliště, oblíbená místa), na předávání cen nebo na lokální či světové filmové festivaly.“ – Nešťastná je formulace vyvolávající dojem, že slovo „film“ je jakousi kratší verzí sousloví „série pohyblivých obrázků“, nebo že je možné slovo „film“ používat pro označení seriálu a hudebního videoklipu. Nepřípustné je zařazení „DVD filmu“ do podobného výčtu. Co je tím vůbec myšleno? Televizní film snad nemůže být na DVD? Autorce se tak v podkapitole *1.1 Definice filmového turismu*, z níž je i citovaný odstavec, nepodaří termín uspokojivě definovat.

Podobně problematicky a nedůsledně autorka postupuje napříč prací. Na str. 7 je uveden *Seznam použitých zkratek, značek, termínů a jiného označení*. Není opomenuto ani „ČR“ pro Českou republiku, uvedeno je „MMR“ pro Ministerstvo pro místní rozvoj, ačkoliv se s touto zkratkou lze setkat pouze v odkazech, ale chybí několikrát použité „KVIFF“. Pro „Únik z místnosti za pomoci nápověd“ je zvoleno označení „Escape rooms“, ačkoliv existuje v češtině zažitě „úniková místnost“, „úniková hra“.

Autorka na mnoha místech předkládá zjednodušené soudy a tvrzení, např. na str. 8: „Lákat by se ale nemuseli pouze rekreační návštěvníci, ale i samotní filmaři a filmové produkce. Ti by mohli shledat jak interiéry, tak exteriéry v ČR atraktivními při zvýšené spolupráci s filmovými kanceláři v jednotlivých krajích. Tímto typem spolupráce by začal celý nový koloběh filmového turismu.“; na str. 9: „Dalo by se říct, že se filmový turismus vyvíjel již od vzniku filmu samotného, protože, když máte diváky, kteří film konzumují, vždycky se najde někdo, kdo bude mít pro film větší nadšení než jiní, a pokud bude mít dotýčný potřebné prostředky, nic mu nebrání v tom, vydat se na cestu za místem z filmu.“; na str. 10: „Filmy také byly přístupné spíše bohaté smetánce, pracující třída si musela na přístupnost filmů pro širokou veřejnost ještě pár let počkat. Filmy pokračovaly ve svém vývoji, postupně se prodlužovaly, přidal se zvuk a barva, a dá se říct, že jsme se dočkali filmů, jak je známe dnes. Již v 70. letech 20. století se začala kina plnit obyčejnými lidmi a začaly vznikat první tzv. blockbustery, filmy,

kteří vzbuzují masový zájem populace.“; na str. 11: „V dnešní době lidé už nevyhledávají pouze filmy a seriály z americké produkce. S dnes pro všechny přístupnými streamovacími aplikacemi a stránkami, jako je Netflix, HBO, Hulu, či Disney + jsou pro všechny přístupné filmy a seriály z různých koutů světa.“; na str. 11: „Zájem ovšem narůstá i o asijskou tvorbu, ať už jde o korejský pop, japonské anime či čínská dramata, svět se stále více globalizuje a na nás je pouze si vybrat to, co nás zajímá nejvíce. Dnes už i hudební videoklipy mají produkci jako menší film, takže není divu, že za místy z hudebních videoklipů se lidé vydávají i přes půl oceánu.“; na str. 11: „Z toho vyplývá, že filmový turismus již dá se říct nemá hranice, a pokud se vám líbí jakékoli místo ve vaší televizi a máte-li dostatek prostředků, nic vám nebrání v tom ho navštívit.“

Bohužel podobně zkreslujících pasáží je v bakalářské práci nesčetně a týkají se dokonce i interpretace výsledků autorčina dotazníkového šetření. Zcela neopodstatněný předpoklad je uveden na str. 39, neboť lidé nad 70 let prý „také cestují méně než mladší generace, jak můžeme vidět ze zbytku grafu“, aniž by to z jakéhokoliv uvedeného grafu šlo vyčíst. Na str. 40 je uvedeno, že „Ze 100 respondentů již 63 někdy navštívilo místo z filmu nebo seriálu. Dalo by se tedy říct, že tento způsob cestování není pro Čechy takovou novinkou, a že jeho popularita stále stoupá.“, avšak z čeho lze vysledovat, že „popularita stoupá“, to opět není jasné. Na str. 46 se pak autorka nechala unést myšlenkou, že většina respondentů by mohla být z okolí Chomutova a Mostu: „Je také možné, že jeden z faktorů, který ovlivnil tuto otázku, byl, že já sama pocházím ze severních Čech, přesně z Chomutova, tudíž pokud většina respondentů byla odsud, nebude pro ně Most nijak atraktivní, a to ani díky seriálu. V jiné části ČR by mohl být zájem o tento zájezd větší.“ Vzhledem k tomu, že dotazník je stále dostupný online (autorka na str. 38 uvádí, že „běžel“ od 7. 3. do 14. 3.), a je tedy možné ověřit, že je anonymní a nevyplňuje se v něm bydlíšťe, je pozoruhodné, jaký přehled má autorka o respondentech, případně jakou má představu o fungování internetu. První otázka dotazníku je zaměřena na pohlaví respondentů (možnosti jsou „muž“, „žena“ a „jiné“, hlasovalo 75 žen, 24 mužů a 1 jiné), ale s touto informací autorka již dále nepracuje, pouze z toho na str. 39 vyvozuje, že ženy jsou zřejmě ochotnější vyplňovat dotazníky a tráví na internetu více času (na základě čeho vzniká takový předpoklad?).

Je nutné konstatovat, že několikaleté filologicky zaměřené studium se na studentčiny formulacích schopnostech v rodném jazyce mohlo podepsat výrazněji. Autorka neúměrně opakuje slova, používá slova nespisovná, hovorové výrazy, dopouští se množství pravopisných chyb a velmi problematická je také interpunkce (především desítky chybějících čárek

v souvětích). Letopisy Narnie opravdu nejsou „fantasmagorický příběh“ (str. 32); na str. 17 je uvedeno: „Více lidí také znamená větší šance na ničení oblasti. Tímto způsobem se mohou opotřebovat důležité cesty a okolní příroda bude chřadnout.“; na str. 22 jsou k nalezení např. tyto formulace: „většina obyvatel zde pracovala v dřevním průmyslu“, „Menší obchody museli většinu jejich zboží vyměnit za Twilight fanouškovské zboží.“, „V roce 2020 mohli obyvatelé opět slavit a trochu si oddychnout od dopadů koronavirové krize. Stephanie totiž překvapila její fanoušky novým přírůstkem do Twilight ságy...“; na str. 33: „I když se jedná o převyprávění všemi známého příběhu...“; na str. 27: „Křivoklát je místem pro každého milovníka tradičních českých pohádek, ať už pro ty dětské tak pro ty dospělé. Růženka se tu píchla o kolovrátek, Maruška zde prohlásila, že má jejího otce ráda jako sůl a král Pikola se zde snaží provdat jeho dceru Bosanu třem veteránům.“; na str. 51: „Z výsledků dotazníkového šetření bych řekla, že filmový turismus má u nás budoucnost, pouze pokud se bude více dostávat do podvědomí lidí a pokud se do něj vloží určité úsilí a originalita.“

Taktéž s ohledem na studium autorky je poměrně nešťastné, že se v práci chybuje v geografii. Na str. 64 je České Švýcarsko umístěno do Novohradských hor, dle tvrzení na str. 40 je do Jordánska a do Kambodži třeba cestovat přes oceán.

K nejpečlivěji odvedeným částem bakalářské práce patří *Kalkulace zájezdu* na str. 35–37. Pochybnosti lze mít o výběru zrovna *Tři mušketýři* jako leitmotivu zájezdu, ale zvláště je mrzuté, že autorka k plánování zájezdu nepřistoupila s větší snahou o propojení seriálu s programem zájezdu. Oceňuji v tomto především zacílení na slavnosti na hradě Točnick, ačkoliv pokud by se toho měl zájezd držet, je uskutečnitelný jen jednou v roce... Obléknout průvodce na dva dny do dobového oblečení (předpokládám tedy do koženého kostýmu) je samozřejmě lákavé, ale na červencový výlet autobusem poněkud nepraktické. *Tři mušketýři* také nemají nic společného s „čistě středověkou tematikou“ a dílo nenapsal Andre Dumas (str. 33). V *Itineráři zájezdu* na str. 34–35 bych doporučoval ještě jednou přepočítat hodiny a uvádět nejdříve čas příjezdu, a pak teprve odjezdu. Nepovažuji za reálné, že se všichni účastníci zájezdu zvládnou naobědvat během hodinové zastávky, zvláště v Doksanech, kde si mají restauraci najít sami (i když je pravda, že zrovna tam nebudou mít příliš na výběr).

Ledabylé je používání literatury a odkazování na zdroje. Velmi závažným prohřeškem je, že v *Zadání bakalářské práce* na str. 2 i v *Seznamu literatury* na str. 54 jsou uvedeny dvě „Knižní“ (publikace?), a to i přesto, že v bakalářské práci nejsou nikde použity. Autorka často prezentuje údaje, které zcela jistě zjišťovala, ale zdroje informací uvedeny nejsou (např. jaké pivo je „momentálně“ možné vyzkoušet v pivovaru Dalešice – str. 29; „Nejvíce podporuje

filmový turismus agentura CzechTourism, která má na starost např. udržovat přehled o veškerých filmech natočených u nás a mít přehled o tom, které lokality jsou nejvíce využívané filmovými štáby.“ – str. 25).

Ohledně cestování na místa spojená s natáčením filmů a seriálů autorka ne vždy postupuje korektně. I z toho důvodu, že není uveden zdroj, pochybovat je možné kupříkladu o tom, že na turistický ruch v italské Veroně měl výrazný vliv zrovna film *Baze Luhrmanna*, navíc natáčený převážně v Mexiku: „Jde o to, že i přes to, že tam film natáčen nebyl, divák si ho i tak s tímto místem spojí a vyrazí tam. Jako příklad můžeme uvést film s Leonardem DiCapriem, *Romeo + Julie*. Film se z větší části natáčel v Miami, ale diváci ho stejně mají spojený s italskou Veronou, kde se tento původní příběh měl odehrávat“ (str. 12). Mezi „Nepropagovaná natáčecí místa“ je zařazeno „České Švýcarsko (Pyšná princezna)“ (str. 28). To lze lehce vyvrátit několika odkazy: <https://www.dolskymlyn.cz/>; <https://www.region-ceskesvycarsko.cz/rozhledny-vyhličky/panska-skala/>; <https://panska-skala.ceskehory.cz/>; <https://www.ceskesvycarsko.cz/cs/zima-v-ceskosaskem-svycarsku/dolsky-mlyn>; <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/panska-skala-u-kamenickeho-senova>. Popularitu oběma místům naopak povědomí o pohádce zajistilo až neúnosnou. I v kontextu zmínky o *Pyšné princezně* je absurdní autorčino tvrzení, že „od 70. let se kina začala plnit obyčejnými lidmi“ (str. 10), neboť např. dle Internetového portálu Národního filmového archivu vidělo film v československých kinech přes 10 000 000 diváků (<https://www.filmovyprehled.cz/cs/revue/detail/od-pysne-princezny-k-sedmeru-krkavcu>).

Je chvályhodné, že autorka má k tématu osobní vztah a zamýšlí se nad možnými dopady této oblasti cestovního ruchu: „Toto téma mi bylo velmi blízké i z osobních důvodů, ale čím více jsem se jím zabývala, tím více jsem viděla, že možná právě tady leží budoucnost cestovního ruchu, již spousta světových lokalit dokázala filmu využít v jejich prospěch a možná je na čase, aby Česká republika udělala to samé“ (str. 52). Hned několikrát je v práci také zdůrazněno, jaký (především ekonomický) přínos je možné od filmového turismu očekávat. Zároveň autorka správně neopomíná ani negativní stránky, které podobná popularita může zdůraznit (ekologické problémy, přehlčení do té doby klidných míst turisty, narušení života místních obyvatel, ničení kulturních i přírodních památek a mnohé další), tedy témata aktuální pro nemálo světových turistických destinací. Nadšení autorky pro filmový cestovní ruch v tomto případě zastínilo i nezbytnou reflexi nežádoucích průvodních jevů masového zájmu turistů. „Srdce Prahy“ snad ani hromadně přijíždějící diváky filmu *Amadeus* nepotřebuje.

Shrnutí: Vhodně je zvolené téma bakalářské práce – jak i studentka uvádí, v době po pandemii může tato oblast hrát podstatnou roli v obnově cestovního ruchu. Ovšem téměř ve všech rovinách vykazuje práce zásadní nedostatky, přičemž jen na ty nejvýraznější je v posudku upozorněno.

Otázky k obhajobě:

Čím by bylo možné vynahradit zájemcům o Vámi navrhovaný zájezd akci na hradě Točnick, pokud by se cestovalo v jiném termínu?

Proč balíček týkající se agenta 007 v Grandhotelu Pupp není pro českého turistu příliš zajímavý?

Není třeba do ceny zájezdu započítat ještě pořízení/zapůjčení dobového oděvu pro průvodce?

Mnohé hrady a zámky v ČR na svých internetových stránkách lákají turisty mj. tím, že je diváci znají z pohádek i dalších filmů. Můžete některé jmenovat?

Navrhované hodnocení:

v Hradci Králové, 23. 5. 2021

Mgr. Jaroslav Sommer